

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi pol, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVII.

V Ljubljani 20. vinotoka 1864.

List 30.

SLOVENC!

Poslednja Danica štev. 29 je pisala, da vsak škof mora ali osebno ali pa po namestniku ob odločenih časih sveti rimski prestol obiskovati. Takrat se nam še sanjalo ni, da bi bilo za našo škofijo vse to že dogotovljeno in pripravljeno: in vendar je bilo tako. Pretečeni ponedeljek, 17. t. m., so se podali na pot proti Rimu prečastitljivi gospod stolni dekan dr. Janez Zlatoust Pogačar, poslani po milostnem škofu Jerneju Vidmarju, da bodo v Njih imenu omenjeno dolžnost spolnili; Bog jim daj srečno popotovati in to imenitno opravilo dobro doveršiti.

Slovenci, Kranjci! Te lepe prilike ne smemo zavreči, da bi se ne skazali tega, kar smo ali saj resnično želimo biti, namreč: zvesti katoličanje in svetemu Očetu rimskemu papežu prav pokorni in vdani otroci. Naš vesoljni oče rimski papež so zdaj v veliki sili in pomanjkanji, ker so jim hudobni ljudje krivično vzeli nar lepši dežele in posestva. Ravno zdaj jemljejo petdeset milijonov na posodo. Vsak škof ali njegov namestovavec, kadar pride v Rim se jim pokloni, jim prinese tudi kakih darov iz svoje škofije, če le more: mnogi jim darujejo veliko tavžent. Ali ne bomo mi, sicer ne bogati, pa verni Slovenci o tej lepi priliki saj toliko storili, da razodenemo, kako dobri Njih otroci da smo, kako jih milvamo v Njih nezmernih britkostih, ko morajo že v visoki starosti viditi toliko stisk, toliko sovražnja in preganjanja svete Cerkve? Radi pomagamo svojim bratom, sestram, žlahtnikom, sosedom in drugim večkrat v njih stiskah: pomagajmo saj enkrat tudi svojemu Očetu! Prečastitljivi gospod stolni dekan ostanejo delj časa v Rimu, 20. listopada želijo biti pričujoči, ko bodo častitljivega Petra Kanizija razglasili za zveličanega. Naša in drugih veljavnih gospodov misel tedaj je ta: Naj bi taki, ki uterpijo, do vsih Svetih poslali vredništvu Zgodnje Danice, ali pa kakemu drugemu gospodu v Ljubljano svoj mili dar za sv. Očeta, in kmali po vsih Svetih bi se vsi darovi — v zlato ali srebro zmenjani — poslali za prečastitljivim gosp. stolnim dekanom v Rim, kateri bi jih pri poslednjem svojem zaslišanji sv. Očetu v imenu naše dežele z zapisnikom in pristavljenimi vošili, željami, prošnjami vred izročili. Jim vdanost in pokoršino naše dežele naznanili in potrebnega blagoslova za deželo in posebej za darovavce izprosili. Kdor koli tedaj je dobre volje, sv. Očetu o tej priliki kaj darovati, naj pošlje svoj dar saj do vsih Svetih do vredništva Zgodnje Danice, katero bo skerbelo, da potem vse lepo gre dalje svojo pot, kakor smo ravno razložili.

Ker smo pa omenili vošil, želj in prošenj, ki se o taki priliki svetemu Očetu razodevajo, naj povemo, da laški listi, n. pr. „Unita cattolica“, „Armonia“ id. neprenehoma zbirajo darove za sv. Očeta v Njih sedanjí veliki sili in stiski, in verniki jih izročujejo z mnogoterimi prav priserčnimi pristavki, prošnjami in vošili, ki se potem razglasujejo. Naj posnamemo nekatere take pristavke iz „Armonije“, ki izhaja v Torinu, da vidijo tudi Slovenci, kako serčno vdane sv. Očetu so katoliške serca tudi na rovarskem Laškem:

Notar Nikolaj, oče obilne držine, daruje Piju IX papežu-kralju na novo svoj darek 10 lir in prosi apostoljskega blagoslova. — Neki Torinec, v preklic zoper Ernest-Renanove preklinovanja, poklada k nogam sv. Očeta 50 lir ter kliče: Živi Jezus Kristus, pravi Bog in človek! Živi Pij IX papež-kralj! — Neka vernica, prosijoč blagoslova Njih svetosti za svojo držino, daruje 2 liri 55 centezimov. — D. M. V. P., goreč, sv. Očetu popolnoma vdan katoličan, ki se zanese v popolno zmago zoper sovražnike sv. Cerkve in zato prosi apostoljskega blagoslova zase in za svojo držino, spoštljivo daruje 76 lir 50 centez. — Gospa Orengo Antonija vdova Belia ponuja darček 10 lir, rekoč: Sveti Oče! blagoslovite mene, mojega ljubega brata in mojo edino hčerko, da bi rastla kakor v starosti tako v modrosti, in mi zamogla biti tolažba v vdovski zapušenosti. — Škof D'Ambrosio (pregnan v Sorento) 5 cekinov, arhidiakon Skojni 6 cekinov, penitenciar Biankini 5 cekinov, za sprobernjene Bolgare pa 20 cekinov s pristavkom: „Qui habitat in caelis, irridebit eos.“ — Neka uboga vdova o Veliki noči (1863) za pirhe sv. Očetu 75 centez, prosijoč sv. blagoslova zase in za svojo držino. Adelhajda Franzini, dekla, 2 liri 12 c. — Deklica iz Modeneškega, da bi prav opravila prvo sv. Obhajilo 1 liro 26 c. — Klosterska držina daruje sv. Očetu 20 lir zavolj neke prejete milosti, in prosi apostoljskega blagoslova. — Previsokemu, nepremagljivemu, neugasljivemu Piju IX papežu-kralju 500 frankov (že petnajsti dar) s prošnjo apost. blagoslova: „Pod tvojo pomoč pribežimo.“ — Markeza Izabela Gavoti vdova Lama Doria 100 fr. prosijoč blagoslova zasa in za svojega ljubljene sina. — Iz Brejke Erkoli Katarina daruje sv. Očetu zlat perstan milujoč tiste žene, ki bi zoper vsako čedno čutilo rade vidile, da bi bili sv. Oče oropani. — Mladeneč poklonuje velikemu Piju zlat perstan, dragi dar drage svoje matere. „Oh, naš oče na zemlji, prosite za nas našega Očeta, ki je v nebesih!“ —

Neka uboga žena daruje namestniku Jezusa Kristusa 1 liro, da bi dosegla od Boga neko duhovno dobroto. — S Petrom in le samo s Petrom do smrti. Amen. 4 liro.

Ali niso take iskrice, katerih je po laških časnikih že več lēt na tisoče in tisoče, naj slajši tolazilo sv. Očetu v njih silnih skrbah in težavah ter v tolikih mukah in stiskah sv. Cerkve? Pokažimo tedaj tudi mi z malim darom (kdor uterpi brez vsake sile in škode), da imamo gorke serca za Boga, za sv. katoliško Cerkev in za Jezusovega namestnika, rimskega papeža.

ČELN SV. PETRA.

V novojoriskem kat. časniku Fr. Hahn.

Šumi vihar in čelnič gre
Naprej naprej tje na morje.
Proti na mirjade kličet
V globinah ribški čeln požreť.
Je preč, je preč! kriče bedaki!
Poginil čeln bo v borbi taki!

Že plōve osemnajst sto lēt
Po morju, vsak čas je otet;
Če tud ga obdaja črna noč,
Nad njim se stare vsaka moč;
Bedakov krič nič ne zaleže,
Ker čelnič vselej breg doseže.

On, ki ima v roki grom, vihar,
Je tud kermilni gospodar.
Ki stesal ga je sam terdno,
Zre ko v nevesto vanj zvesto:
Ko b' stožeri se neba sterli,
Ne bodo ga valovi žerli!

Gospodova je volja b'la,
Naj krog in krog sveta vesla,
In kakor tēkajo zvezde,
Tud čeln nemoten dalje gre;
Če tud mu veter, val kljubuje,
Do konca časov on potuje.

Ko Mozesa v košarici,
Tako ga morje včas' dervi;
Že dostkrat bil kervi rudēč,
Ko mertevecev prepoln čelneč;
In glejte! vselej boj kervavi
Življenje novo mu napravi.

In čelnu v varnost in zavet
Svetilnik brez preneha svet;
Ta čeln je velik, poln časti,
V svetlobi rajski mergoli;
To milost Božjih so pogreze,
Na čelnu skrinja je zaveze.

Je Peter klical kdež britko:
„Otmī Gospod, poginjamō!“
Gospod pa, glejte! je čujoč:
Boječnost vsa le proč, le proč!
Če moč sovražna bolj razsaja,
Pomoč z nebes hitrej prihaja.

Je spet Gospod na videz spal,
Al Peter se nič več ni bal,
Ko skala v veri bil močan,
Na čelnu vozil se serčan,
Enako vsi možje na skali
Za Petrom čelnič so veslali.

O ki kermil' zdaj v roki imaš,
Čversto voziti tud ti znaš!
Oguzeni zloba piha žar,
Nezmerni Cerkvi dela kvar;
In ti, o Pij! pohlevno, mirno
V pomoč nebeško upaš verno.

O Križ od križa! Ti z roko,
Deržiš na stremenu zemljo;
Ni perstan ribški velikani,
Pa nad okove vse močan
Objemal zemljo bo povsodi,
Dokler na nji živē narodi.

Obsega svet okolj okolj,
Pa počil perstan ni nikolj;
Dal za nevesto ga je Bog,
In glejte papežev vsih krog,
Kako je h klepu klep pripet,
Nikjer se nič ne da razdret!

„Se snēti mora zdaj en klep!“
Tako kriči hudobni step,
Potem bo vžival vsak sladkost,
Ker svet dosegel bo prostost.
„Je preč, je preč!“ kriče bedaki,
„Poginil čeln bo v borbi taki!“

Že plōve osemnajst sto lēt
Po morju, vsak čas je otet;
Če tud ga obdaja črna noč,
Nad njim se stare vsaka moč;
Bedakov krič nič ne zaleže,
Ker čelnič vselej breg doseže.

Ki znamnja Božje vidite,
Nevesto glejte! lepa je;
Prostost je, kjer je Božji duh,
To priča Pij, posluh, posluh!
O živi Pij in zdrav nam bodi!
Ohrani Bog Te med narodi!

Seitoslav.

Kako se je čeeenje sv. Notburge razširilo po Kranjskem.

(Konec.)

Častita gospa Marija Terezija žl. Petenak, redovnica v Velesovem, je dobila na levi roki rudečo lisajno liso, ki se je čedalje bolj razširjala in bila je kmali velika črna, ostudna otekline. Zdravnik je poskušal vse, kar je vedil in znal, pa nič ni pomagalo; bilo je zmirom hujši in na zadnje ni kazalo drugega, kakor roko odrezati. Bolna začne sv. Notburgo na pomoč klicati, in dá v Grobljah nji na čast sv. mašo brati. Precej nato se ji je začela bolna roka boljšati, zdravnik je opustil sklep jo odrezovati, in gospa se je do čistega ozdravila.

Andrej Kolada (morebiti Koleda?) iz Podgorice v menzeški fari je to-le poterdil: Njegovo hčerko so v povoje (Flatschen) povijali, ko je bila še majhen otrok, kakor je navada; čez pol leta pa, ko so jo hotli na noge postavljati, so spazili, da ste nogi vsi terdi in čisto nepregibljivi. Otrok ni mogel nikoli na nogah stati, temuč kakor lesena klada je mogel v postelji ležati. Kar koli so vedili in znali, so poskušali, da bi se terdi nogi začeli pregibovati, pa ves trud je bil zastonj. V ti sili je mati pomoči iskala pri sv. Notburgi, gre na božjo pot v Groblje in dene na altar odstrižene otročje lasē in vošeno podobo ženske osebe. Drugi dan so starši vidili, da se otrok v postelji pokonci ravna, vendar so bile pa noge kakor poprej. Kmali potem pride v hišo duhoven iz Mengša na navadno biro. Starši mu povedo, v kako žalostnem stanu je njih otrok, in razode-nejo serčno željo, da bi radi najeli mašo na čast sv. Notburge, da pa nimajo denara. Ponudili so za mašo malo pšenice, kar je kaplan tudi rad sprejel in jim obljubil, da bo tretji dan v Grobljah maševal na čast sv. Notburge. Določeni dan pridejo starši v to cerkev in imeli so seboj tudi bolnega otroka. Kaplana pa je bilo tehtno opravilo odvernito, da ni mogel obljube sporniti in ljudje so šli domú brez opravila. Četrti dan se je brala obljubljená maša v Grobljah in ravno

tisti dan, ravno da je maša minula, se bolni otrok doma v postelji pokonci zavrta, brez čigar si bodi pomoči svetane, in stermeli so vsi kateri so ga poznali, ker nogi ste bili za hojo popolnoma pregiblivi.

Udom družbe sv. Ursule in tudi drugim v spodbudo.

(Konec.)

III. V spodbudo, da bi se bratovšina sv. Ursule bolj razširjala, bo morebiti služil kratek pogled na njen začetek in razširjanje.

Priložnost k temu je dala mična, prav stara podoba svete Ursule in njenih svetih tovaršic; vse velik venec objema, nad seboj imajo tri krone, pod seboj na straneh dve goreči lampici in v sredi je tica pelikan sedeča na mladcih, kar ima vse prelep pomen. Veliki venec pomeni njih slavno zmago zoper vse dušne sovražnike, meno, svet in satana; tri krone pomenijo njih trojno čast, de so uevce dčnice in mučenice; z gorečimi lampicami so šle modre device Žninu naproti, kakor se bere v svetem evangeliju; in pelikan, ki se pravi, de svoje mladice, jih smerti za žejo oteti, z lastno kervjo napaja, pomeni ljubezen. To mično podobico je bila pred 20 leti pobožna ženica podala duhovnemu pomočniku v Bevkah *) verhuške fare z ustnim zročilom, kako so nekdanji muhi v Bistri Kartusjani, imenovani, **) sveto Ursulo in njene svete tovaršice visoko častili, in častiti priporočali, pa terdili, de so zraven Jezusa, Device Marije in svetega Jožefa naj imenitnejši pomočnice na smertni postelji, ko je grešnemu človeku, ki ga svet in vse posvetno zapuša, naj bolj pomoči od zgoraj treba. In to se je ljudem o dobrih prilikah pripovedovalo, kar so verni zveličanja željni kristjani tudi radi poslušali, sej srečna zadnja ura, na kateri je vse ležeče, vsacega močno skerbi, ako le ni popolno mavtarske vere, t. j. nobene, ter se v nemali za česenje sv. Ursule in njenih svetih tovaršic. Urno so se jeli v spomin enajst tavžent ursulinskih devic v družbice ali vence enajsterih oseb enega spola nabirati s sklepom, da hočejo vsaki dan nekoliko njim na čast moliti, de bi se jim za pomoč na smertni postelji in za srečno zadnjo uro priporočali. Ker pa svetnike in svetnice Božje le takrat prav in vredno častimo, kadar se trudimo njih zglede posnemati, se je častivcem svete Ursule priporočevalo, da naj se med seboj v resnicah svete vere, kolikor je moč in priložno, podučujejo, eden drugega hudega varujejo, k dobremu opominjajo. Tako se je osnovala ta bratovšina, za katero se je v Rimu na znanje dalo, za poterjenje in odpustkov prosilo, in bila je 1858, 12. sušca v god sv. Gregorja, od sv. Očca Pija IX. poterjena ter za prvotni sedež določena cerkev sv. Cecilije, kapucinskega reda v Celju na Štajerskem. Zdrugim pismom 30. vel. serp. 1858 so te odpustke vsem farnim cerkvam podelili, de se jih tudi oddaljeni udje ursulinskega društva vdeležiti zamorejo, de se le imena v celjski kapucinski kloster v zapis pošljejo. Nato se je bratovšina sv. Ursule urno razširjala po lavantinski, ljubljanski in kerški škofiji, koder so se podružnice napravljal. Posebno važne so besede previsoko častit. gosp. knezoškofa kerškega v Celovcu, ki so jo z velikim veseljem sprejeli, rekoč: „Ni je boljši in potrebam sedanjega časa tako primerjene bratovšine, kakor je ursulinsko društvo keršanskega podučevanja, ker dandanašnji si skoraj nihče ne upa bližnjemu resnice povedati, ga podučiti.

*) Vis. čast. o. Andreju Dolinšku, zdaj v redu manjših bratov sv. Franciška v škofiji Loki. Vr.

**) Ti so posebno ostro živeli, nikdar mesnega ne jedli, se vedno postili, na terdi klopi spali, zmiraž molčali, le z resno besedo: Memento mori — misli na smert! — se pozdravljali, si vsak svoj grob že v življenji kopali, terdo delali, ter pusave obdelovali, divje, žalostne kraje v vesele spremenjali i. t. d. Pisat.

posvariti, od greha odverniti in le k dobremu buditi, de bi končaj to, kar je tolikanj potrebno in zveličavno, udje ursulinskih vencev po nalogi svojega društva spolnovali.“

— Tedaj so jo ustmeno in pismeno dušnim pastirjem svojo škofije priporočali, de naj jo med verno ljudstvo vpeljejo in skerbno vodijo. Tako je bratovšina sv. Ursule že po treh škofijah razširjena. — Zeleti je, de bi jo sprejele in razširile še tri bližnje, večidel slovenske škofije, kamor Zgod. Danica zahaja in zanasa svoje nauke in dobre svete, namreč goriška, teržaška in poreška ter k povikšanju Božje časti in k zveličanju vernikov pripomogle. Tako bi se je vsi Slovenci vdeležili; sčasoma pa, ako Bog dá, utegne romati tudi med Slovane na Jugu in Severu. — Dozdaj ima blezo bratovšina sv. Ursule v ljubljanski škofiji naj obilniši število udov in več podružnic, n. pr. v kerški, ribniški, kamniški, kranjski, loški dekaniji itd. Ljubljanska velika podružnica ima nad tisuč zapisanih ursulinskih vencev in okoli 12.000 udov. — Goreči bratje in sestre te bratovšine nabirajo za bratovske podobice, ktere v svoje farne cerkve postavljajo. Spomina vredne ste posebno dve veliki podobici: ena od Štef. Šubica iz Poljan v celovski stolni cerkvi, ki pred oči stavi mučenje in smert sv. Ursule in njenih sv. tovaršic; in ena od g. J. Volfa za dobrepoljsko farno cerkev, že v Danici pohvaljeno. — Ursulinsko društvo skerbi tudi za večne svete maše, kakor jih ima že v Celju, v Kerškem, Kamniku in stari Loki, kjer se tudi nabira za bratovski oltar svete Ursule, ki bo v novi prelepi zidani cerkvi, kateri je malo enacih. To se pa tukaj posebno zato spominja, ker bratovski oltarji imajo to imenitno prednost, de so privilegirani, to je, maša za ranje brate in sestre na bratovskem oltarju so sklenjene s popolnoma odpustki *).

Ta spis, ki obsega kratko zgodovino bratovšine sv. Ursule, nje začetka do zdaj je zgodnji Danici v natis izročen, de se ne pozabi temuž za prihodnje čase ohrani. Serčna hvala tudi gorečim in darežljivim udom, ki mnogoterno skerbijo za bratovšino in jo pomagajo razširjati, ljudem priljubovati in razširjati, ter jo za prihodnje rodove ohraniti. Pri vsem pa, kar koli storimo, nikdar ne pozabimo dobrega namena ter si vselej mislimo in recimo: Naj bo vse Bogu na čast, našim dušam v zveličanje, in k pomoči vernim dušam v vicah!

Nekoliko o Bosni in Hercegovini.

Spisal M. Močnik.

(Dalje.)

Pravi bosanski škofje, kateri imajo od leta 1701 svoj sedež v Diakovem, ki so ga ogerski kralji podarili, imajo le to ime, odkar imajo apostolski namestniki duhovsko vodstvo bosanske cerkve v rokah, ker namestniki so podložni le propagandi. Bosanski menihi jih volijo izmed svojih in večidel prebivajo v samostanu, v katerem so prebivali, preden so bili izvoljeni. Franciskani pa, kateri oskerbljujejo fare, so rojeni večidel v Bosni.

Prav za prav se ljudstvo na dvoje razdeljuje, v turke in pa v takošne, ki niso turki, v gospodovavce in gospodarjene. Poslednji so večidel kmetje, turki pa prebivajo po mestih in se pečajo bolj s terstvom in obertnijo, kakor s kmetijo ali pa so agi (zapovedniki), beji (gospodovavci) in spahi (jahači). Aga je turški grajsak; od njega mora kmet zemljo v najem vzeti. Beji (begi) so potomci slovanske gospode, ktera se je poturčila, da bi ne zgubila svojih zemljiš. Imajo pa večidel slovanske primke, stare pisma pa skerbno shranjujejo in jih nočejo nikomur pokazati, nadjajoči se, da bodo zopet veljavni, kedar kristjani Bosno posedejo. Spahi so turški lenski vitezi (Lehensritter). Jemljejo od žita desetino, od ljudi glavni, od prešičev zerov-

*) Zeleti je, da bi bil tukaj pridjan vir, na ktereja se to opira. Vred.

nino. Kedar je vojska pokličejo spahije skupej in nosijo opravo, ktera je husarski podobna.

Šeg ali običajev na Bosanskem turško gospodarstvo ni skoraj nič preminilo, kakor tudi jezika ne. Po mestih so v navadi turške šege, ali slovanski živelj ima veliko več moči do zmagajočega ljudstva, kakor nasproti turški. Pri potomcih poturčenih Bošnjakov so se ohranili običaji in šege, ktere opominajo na njih slovansko-keršanski rod. Tako časté skrivaj se zmiraj patrona svojih prededov, in večkrat bej na skrivnem poprosi keršanskega duhovna, da moli na grobu njegovih prededov keršanske molitve in še celo turki se obernejo do francižkanov, ko ne pomagajo molitve njih duhovnov pri bolnikih.

Keršanski Bošnjaki brez razločka vér imajo vse tiste lastnosti in običaje, ktere zapazijo nad Morlaki. Gostoljubnost, očakovsko družinsko življenje, hrabrost in bojaželjnost, stanovitnost v veri, poštenje med sabo in zvestoba v prijateljstvu; pa tudi tisto sovraštvo, ki se ne dá utolažiti, ker vavo osveto ali maščevanje in samopašnost. Bliznja turška vera je to brezskernost le še povečala. „Tako je sudjeno,“ sliši se pri vsaki priložnosti, in pri veselih in žalostnih osodah pristavijo brez daljnega besedovanja vselej: „Fala Bogu!“

Gerški kristjani so sploh šege svojih prednikov nar čistejše ohranili; derže se pa tudi nar bolj kosmatih vraž. Njih duhovšina je večidel premalo podučena, da bi razjasnila teme nevednosti, in tudi nima pripomočkov izobraževati se, ker so vladiki le bolj na to mislili, da bi dnarje spravljali, s kterimi so kupovali svoje škofije od patriarha v Carigradu, kakor vezirji svoje dežele od sultana.

Katoliški duhovni so bili podučevani na Laškem in na Oggerskem in so po svoji znanosti popolnoma sposobni, vspešno podučevati sebi izročeno ljudstvo. Pri katolčanih vraže čedalje bolj zginjujejo, in če se v Bosni zamore govoriti od izobraženja, izobraženi so Bosnjaki katoliške vere veliko bolje memo drugih.

Bošnjaki posluževali so se od starodavnih časov svoje lastne abecede — „azbuke bosanske.“ Ima ravno toliko pismen (čerk), kakor staroslovenska cerkvena abeceda; le nekatere čerke so drugačne zavoljo števil, ktere zaznamujejo; tudi je oblika rokopisna drugačna, kakor v cerkveni staroslovenšini. Rokopis so namreč imeli za vsakdanjo rabo, krasnopis pa so rabili le za bukve in za važne pisma, in pozneje so v njem slovenske cerkvene bukve natiskovali. Naj starši do sedaj znani rokopis je iz 13. stoletja; obsega pogodbo med županom Rodoslavom in Dubrovničani 22. maja 1254. Od 16. stoletja so tudi po samostanih očetov francižkanov in po prebivališih župnikov vse zapisovali v bosno-cirilskem pisu, in od 17. stoletja tiskovali so tudi v Benetkah rimsko-katoliške molitvene bukvice v bosanski abecedi. Ker so se pa Dubrovčani, Dalmatinci in ogerski Slovenci latinske abecede poprijemali in ni bilo drugod bosno — cirilskih tiskarnic, razun v Rimu, so tudi v Benetkah dajali Bošnjaki natiskovati svoje bukve z latinskimi pismeni.

Le Bošnjaki greške vere, kteri so prav redkokrat rabili bosanski alfabet, so natiskovali, kakor nekdanj, svoje bukve s cirilskimi cerkveno-slovenskimi pismeni.

(Dalje nasledje.)

Ogled po Storenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Pretečeno nedeljo so v šenklaški cerkvi ob 9¹/₂ pridigali ml. škof o sedanji oliki in bodo še delj časa nadaljevali, kakor so obetali.

Iz Ljubljane. Vprašanja pri duhovskih poskušnjah. I. Iz pastirstva. 1. (Causa conscientiae quoad impedimenta matrim.) 2. Dokazati: da so med drugim tudi a) dobra tovaršija ali prijateljstvo, b) spodobno duhovno oblačilo, c) spodobna pametna obnaša med ljudmi,

imenitne lastnosti duhovnega pastirja, da pri svoji čedi zadobi in ohrani spoštovanje, veljavo, zaupanje in ljubezen. 3. Dolžnosti duhovnega pastirja, posebno fajmoštra, pri razporih med zakonskimi ljudmi. Pridiga. Na roženkransko nedeljo. Od praznika. Keršanski nauk. 8. zapoved... Jožef Zupan. — II. Ex Exegesi biblica. Paraphrasticae explanetur: 1. S. Joannis Evangelii caput XII. v. 37—50. 2. S. Pauli epistolae secundae ad Timotheum caput secundum a versu 3. usque ad decimum tertium. Dr. Mat. Leben. — III. E Theologia morali. 1. An antiquorum dictum: „Duo cum faciunt idem, non est tamem idem“ in ethica quoque christiana valet? 2. Definiantur officia quoad esum et potum ac momentum virtutis temperantiae in vita morali explicetur. 3. Quosnam fructus Spes christiana producit, ubi in mente vere existit? Dr. Mat. Leben. — IV. Ex Jure Canonico. 1. Quenam servanda veniunt animarum curatoribus a) in recipiendis in sinum ecclesiae acatholicis, et b) in baptizanda prole parentum acatholicorum? 2. Quid censura ecclesiastica in genere? Quid suspensio in et quales ejusdem suspensionis effectus? 3. Quenam causae praesto esse debent, ut separationi conjugum a thoro et mensa locus dari queat? Dr. Leo Vončina. — V. E theologia dogmatica. 1. Quid est vaticinium? Quae vaticiniorum vis probandi? Quae sunt praecipua vaticinia Messiana in I. Mosis occurrentia? 2. Quomodo probatur protoparentes in paradiso constitutos fuisse in sanctitate et justitia? In quo consistit sanctitas et justitia originaria? 3. Estne benedictio matrimonii de necessitate sacramenti? Dr. Joan. Chrys. Pogačar.

Iz Ljubljane. Riharjev spominek je dodelan prav lepo in vkusno iz nabrezinskega marmorja. Komur je drago, ga more viditi pri kamnarju g. Tomanu v Kravji dolini. 17. t. m. je odbor iz nekterih predlogov še napis zgotovil, in določil, da duhovno opravilo pri sv. Kristofu, prenašanje merliča in blagoslovljenje spominka se bo obhajalo tisti dan po Vsih vernih dušah, to je 3. listopada ob desetih. Prijatli in spoštovavci ranjega gosp. Riharja so tedaj priljudno povabljeni, da bi se te slovesnosti obilno udeležili.

Iz Kamnika. Na severozahodu našega mesta vzdiguje se homec Žale s cerkvijo sv. Jožefa, ki je bila postavljena l. 1675. Zraven cerkve na verhuncu še nekoliko višem je pa kapelica sv. Križa, po domače Kalvarija imenovana. Na Žalah pri cerkvi sv. Jožefa je sedaj razun podgorske soseske pokopališe vse kamniške fare. Posebno zanimiva na tem pokopališu je kapelica božjega groba, ki je zidana v ravno tistem zlogu in v ravno tisti razmeri, se vé da po velikosti poslopja, kakor cerkev božjega groba v Jeruzalemu. Od žalske cerkve do Kalvarije je dober streljaj. Pri kalvarski kapelici je prelep razgled na Kamnik in njegovo okolico. Torej tudi ptujci, obiskavajoč našo mesto, ne opuša vživati tega prelepega prizora.

Prebivavcem našega mesta je ta kraj posebno ljub in tužno-mil, kajti tukaj počivajo njihovi rajni v Gospodu speči, in čakajo prihodnjega vstajenja. Kedar tedaj obisejo grobe pokojnih mertvih, potrudijo se tudi na Kalvarijo, ter molijo za dušni mir in pokoj umerlih ranjih. Ni ga dneva, da bi na Žalah ali na Kalvariji ne bilo več svetih maš. Da bi se zviševala pobožnost ta kraj obiskovajočih, postavili so prednamci med Žalami in Kalvarijo štiri lesene znamenja, v kterih so bile slike skrivnosti žalostnega rožnega venca. Pozneje je neki pobožen mestnjani namesti teh znamenj dal postaviti štiri zidane znamenja, na kterih je bil namalan tudi križev pot. Ali zob časa je bil oglo-dal tudi te znamenja, malarije so bile razprskane, kapelice niso služile svojemu namenu. Na povabljenje mestnega župana in po prizadevanju cerkvenega predništva postavili so naši mestnjani z združenimi močmi 4 nove zidane znamenja v bizantinskem zlogu, ki so veliko lepši in večji od unih poprejšnjih. Mladi malar gosp. J. Kozel iz Vodice je na presni zid prav okusno namalal štacijone sv. križevega

pota po Furihovem in pa skrivnosti žalostnega roženkranca. In letos roženkransko nedeljo smo obhajali na tem prijaznem griču prav lepo slovesnost. Ob 9 je bila v cerkvi sv. Jožefa slovesna velika maša; v. č. gosp. dekan razložili so nam v jedernatem govoru pomen znamenj in križev. Po službi Božji so blagoslovili najprej križ, znamenje odrešenja na pokopališču, potem pa štiri na novo postavljene znamenja do Kalavarije; od znamenja do znamenja molili so nam žalostni del roženkranca. O poli dvanajstih je bila se s sv. mašo na Kalvariji dokončala ginljiva slovesnost.

Naša Kalvarija znana je pa tudi po vsi naši okolici; ob štiridesetdanskem postu, posebno ob petkih, vse mergoli pobožnih romarjev, tudi zunanjih, ki pod senco sv. križa išejo zdravila za dušne in telesne rane. Obilne table, darovane zaradi vlišanij prošelj, so nam priče, da kristjan se nikdar ne zateče k svetemu Križu, da bi ne bil uslišan, ako je to k njegovemu dušnemu pridru. — —k.

Iz stare Loke na Gorenškem, 16. vinotoka. Te Deum laudamus — večna hvala Bogu! bliža se konec svetega dela! — Nadjali smo se, da bo naša nova cerkev že 2. t. m. — roženkransko nedeljo posvečena; ker se je pa mnogovrstno delo preveč v pozno jesen zavleklo — in je zdaj čas manj vgodin za to, se je torej to sveto opravilo za prihodnjo pomlad odložilo; za letos pa bo nova hiša Božja samo blagoslovljena. — Povabimo pa tudi k ti veseli slovesnosti vse znane in neznane dobrotnike nove cerkve naše. Obhajala se bo prihodnjo nedeljo, 23. vinotoka, s prenaševanjem ss. Zakramentov in slovesnim duhovnim opravilom ob devetih. Veseli bodo vidili že zdaj nad dozidanim veličastnim poslopjem prelepi sad svojih blazih darov. Zares, vsakteri občuduje prekrasno zidavo in lično ravnomerje ali simetrijo v zunanji in notranji obliki; marsikteri je že rekel, da slišal je že veliko od njene lepote, tode kej takega ne bi bil pričakoval. Čez vse je pa čudno, kako de so se take velike reči v tako malem času in s tako pičlimi pripomočki mogle doveršiti, — in pri tolikem nevarnem delu se ves čas ni primerila nar manjši nesreča. Tukej se očitno vidi roka Božja, — roka iz ktere edino izvira ves blagoslov nebeški, in ki bo tudi vse po nji izbujene dobrotnike cerkve naše gotovo milijonkrat blagodarila.

Premaganih je zdaj sicer neštevilno težav in poglavitna reč — sveto poslopje dozidano stoji; — tode zdaj še le se pomanjkanje notranjih cerkvenih naprav prav živo in očitno kaže! Razun novega velikega altarja, ktereja je prekrasno zmalal ven in ven izverstni malar gosp. Volf iz Šentvida nad Ljubljano s podobo sv. Jurja patrona, smo le začasno postavili nekaj stare neogibljuje potrebne cerkvene naprave, dokler se nam zdaj skor popolnoma usušene moči spet ne oživé. Obudi nam Bog še milih dobrotnikov kej! Brali smo pred kratkim v „Danici“, da bi bile nekatere malane okna za našo cerkev naročene; — Bog daj, da bi se res bile dobre duše našle, ki bi nam prinesle tako prekrasen dar; — vendar pa so druge bistvene potrebe še veliko bolj silne in neodložljive.

S Podbrezja. Blagovoli omeniti domorodcem veselo praznovanje naše fare, ki ga je obhajala roženkransko nedeljo. V. č. g. misijonar F. Pirc, nekdanji naš nepozabljeni fajmošter, so bili napravili okoli leta 1835 v našo cerkev nov križev pot. Ker je bil pa zavoljo blagoslovljenja neki pomislik, so gosp. fajmošter naprosili častitega vikarija o. Rajmunda Marenčiča iz serafinskega reda v Ljubljani in povabili še nekaj drugih duhovnov iz bližnje okolice, da so blagoslovili sv. Križev pot. Ko se ta novica po fari raznese, radostno vse pričakuje prihodnje nedelje. Zvonjenje in strel je naznanjalo in spremljalo slovesnost. Od vsih krajev so vreli pobožni Gorenci skupaj. Štirinajst odraslih fantov je neslo ob desetih pred častitim duhovstvom med branim petjem table križevega pota iz duhovnišnice v cerkev; naprej je šlo čez trideset praznično oblečenih deklet s prizganimi svečami v rokah. Po blagoslovljenji križevega pota,

kar je terpelo dobro uro, so pa čast. O. Marenčič prav živo in ganljivo razložili odpustke sv. križevega pota in priporočili, da naj pogosto in z zbranim srcem hodimo to pobožnost opravljat. Dokazali so z mnogimi zgledi, kako velik in imeniten zaklad imajo verniki v pobožnem obiskovanju križevega pota. Marsikomu so vesele solzice oči zalivale, ko je slišal, koliko dobrega si z majhnim trudom pridobiti zamore. Potem so imeli častitljivi Pater sv. mašo. Z ginjenim srcem so pripovedovali iz cerkve pridši veselo slovesnost varhom doma.

Iz Amerike piše gosp. Nace Tomazin med drugim: Škof so sklenili, da nam bojo kvaterni teden pred sv. Michelom dali subdiakoniat, in potem bojo trije skor gotovo kmali dobili še drugo dvoje posvečenje (Žužek, Tomaževič in Berghold), samo jest in en domač bogoslovec, ki nas uči angleško, bova še premlada, in bova torej še subdiakona ostala. Le prvo posvečenje bomo vsi vkup prejeli. Mislil sim sicer, da bojo škof pisali za naji v Rim; ali ker papež po navadi ne dispencirajo za več kakor za 18 mesecev, torej bi temu škofu samo za 4 mesece oblast podaljšali, ker za 14 mesecev smejo sami dispencirati, torej škof zdaj še niso pisali v Rim. Ker zdaj še ne bom mogel postati mašnik, in ker nas škof ne mislijo več tu pri sebi obdržati, torej nič ne vem, kam potem pridem; ali bodem mogel popotovati v benediktinski samostan v šent-Vincencij, kjer sta gg. Plut in Trobec; ali bodem poslan v semenišče v Milwaukee, ali v kaki drugi vstav za ta čas, da bom zadosti star, tega zdaj še za gotovo ne vem. Naj raji bi šel z g. Buh-om k g. Pirc-u v Krovig, da bi se tam že zdaj djansko pripravljaj za misijon in soznanil se z misijoni med Indijani, kar se mi veliko bolj pametno zdi, kakor pa dolg čas prodajal v kakem vstavu ali samostanu, ker učiti po dolžnosti (ex offio) se mi ne bo treba več; le kar bi se prostovoljno hotel učiti, to se bom pa tudi lahko vednostno in djansko učil pri g. Pirc-u. G. Buh so mi obljubili, da bojo govorili za me pri škofu, da bi me gori pustili, in bi me tudi sami radi pri sebi imeli, in en drug duhoven tu so tudi rekli, da škof bojo težko kaj zoper to imeli, ker če me kam drugam pošljejo, morajo tam za me plačevati, tako jim pa prihranim te stroške, ako hočem k g. Pirc-u iti. Ali naj se zgodi z menoj, kakor je volja Vsegamogočnega, jest bom vse z veseljem sprejel. Od njih treh, ki bojo že mašniki posvečeni, bo eden šel pomagat misijonarju v Fauibault-u, kteri želi tudi, da bi že kar pri njem novo mašo pel. Sem bo prišel skor gotovo Tomaževič, ker je v tem misijonu dosti Čehov, in ta bi se rad tudi češkega naučil, tako Čehom Božjo besedo v češkem jeziku oznanoval, in jih brez tolmača spovedoval, ker zdaj se mora po tolmaču to zgoditi, ko je sedanji misijonar iz Elzasa in ne zná češko. Berghold pride skor gotovo v Kaledonijo, mesto na južni meji Minnesote, zakaj misijonar iz tega štacijona se je že tudi priporočil za enega izmed nas, ker ima zlo razširjene in veliko misijonov. Še v veliko drugih krajih bi radi imeli duhovnov, ali kaj ker se težko dobijo, za bogoslovce pa škof še niso toliko zmogni, da bi mogli več bogoslovcev zderžati, ker njih dohodki so le prepičli. Tako so poslali prebivavci nekega kraja prošnjo nemškemu fajmostru sem v šent-Pavel, da bi jim pri škofu sprosili enega duhovna, in da so potem precej pripravljeni cerkev narediti. Ali težko, da bi jim mogli škof vstreti. Zares, tu je veliko dela, pa le premalo delavcev! — Gospod Čebulj je pisal pismo g. Buhu, v kterem nas pozdravlja in nas hoče enkrat priti sem v št. Pavel obiskat. — 4. julija imajo tu v Ameriki vsako leto vesel dan, to je državni praznik, ker ta dan je bil Vašington oklical proste zedinjene države. Ta dan nobeden tu ne dela, ampak vsak je praznično oblečen, in vsak skuša si ta dan kolikor mogoče prijeten storiti. Koliko se ta dan po nepotrebnem denarja potrosi, skoraj ni povedati. Tu v št. Pavlu-u so na vse zgodaj s kanoni streljali pred križanki,

kakor v Ljubljani streljajo na gradu, kadar je cesarjev god; potem so pa mestnjani ves ljubi dan brez prenehanja streljali po vsem mestu, ali s samokresi ali pa s pušami; zdaj je tu eden vstrelil, zdaj tam; tako po vsem mestu in celi dan. Cerkvenega opravila pa ni bilo nič, in od ktere cerkve bi pa bilo moglo biti? (Po drugem nazn. se kat. ne vdeležujejo. Vr.) Zvečer je bilo nar lepši, ker po celem mestu so rakete spušali, pobarvani ogenj prižigali in druge ognjevine ali ognjoigre delali, da je bilo prav lepo gledati, posebno, ker je bil prav lep večer; in to je terpelo do kakih enajstih ponoči. — Dežuje tu prav redkokrat, tako da dežnika prav nič ne potrebujem, in tudi drugi ljudje tu ne potrebujejo marele za to, kakor v Evropi; temuč marele so tu moški senčniki ali parasoli; kadar je hudo sonce, hodijo „nobelj-gospodje“ z razpetimi marelami.

V št. Pavlu 18. avgusta 1864.

Iz Amerike piše gosp. Tomažević do v. č. g. fajmoštra na Breznici tako-le prav mično pismo: Mnogočastni gospod fajmošter! Danes opoldne 25. avgusta sem z velikim veseljem Vaše pismo prejel, kterega ste ³¹/₇ na Breznici podpisali. Odgovorim tudi danes, ker ravno četrtek je in čas mi pripuša, kajti druge dni zunaj nedelje smo zelo ohloženi, ker mudi se nam, da dokončamo predmete do kvaternega tedna mesca septembra, takrat namreč bomo: jest, Žuzek, Berghold posvečeni dijakoni, Tomazin in O'Gorman (Amerikanec) pa subdijakona zavoljo nadoletnosti. Od naše družbe jih je 8 v št. Vincenciju, kjer je tudi g. Plut.

Zdaj pa kaj o deželi, o krasni Minesoti. Popisaval bom, kakor sem slišal in bral. Minesota je 166.000 □ miljangl., al 106 milijonov Acres, al blizu 7420 avstr. □ milj velika in šteje do 300.000 prebivavcev. Zemlja, akoravno 2000 čevljev nad morjem, nima gor, je skoraj ravna in ploha, le sem ter tje, posebno blizu rek in jezer, so mali griči. Prav lepo je vredena kar naravno stališe tiče, tako da, kjer si novoprihodniki zemljiša zberejo, vse prav blizu in dobro imajo, namreč, lepe travnike, gosto hosto in dobro vodo. Tu je več ko 1000 tako imenovanih prerij. 1—40 angl. milj dolgih (angleška milja ima 23 minut.) Te nezmerne planjave so obrašene z lepo gosto travo, ene so pa bolj peščene in bolj za pašo, kakor za naseljevanje pripravne, tudi zato, ker bi bile derva predalet. Kjer je pa ravnina s hosto preprežena, tam je pa tako dobra mešanica persti, da je na sveti ni boljši iskati, — večidel je zemlja z ilovico in peskom prav prilično vmešana. Mnogotere verste lesovja rodi ta zemlja. Kjer ni preveč gost gojzd, rasejo silo veliki hrasti, v gošah pa sladkornik (Zuckerahorn); kjer je zemlja bolj mastna, košate lipe, in kjer bolj mokrotna, nekaki les (tako imenovani Fenzholz), kterega ljudje posebno za ograje rabijo, in več družega različnega lesovja. Ni je dežele v zedinjenih državah, ktera bi toliko vodá in toliko dobre vode imela, kakor Minesota, skoraj vsako uro hoda je majhno jezero, in križema se prelivajo reke, kakor zemljovid kaže. Kolika dobrota so te vode, letošnja skušnja uči; ko je namreč neukrotna suša nize in krog po Ameriki skoraj vse posušila, ima Minesota dosti dostojne pridelke shraniti, akoravno polovico slaběji od poprečnih let. — Zrak je v Minesoti zdrav in čist. Zima malo daljši memo doma, pa ne bolj občutljiva, poletje je nekoliko bolj vroče, vendar pa zmerom hladni veterci pihljajo. — Tu raste dosti divjega rajza, ki je zimski živež Indijanom, kterega pa tudi beli radi jedó, ker se da dobro v zdravo in lahko jed napraviti. Silo veliko močvirnih češenj raste v tej deželi, toliko, da jih ena oseba na dan 3—5 sodcev lahko nabere. Indijani jih tudi predajajo. Indijani tudi radi nabirajo breskve, češnje, ribezelj in agras, malince in borovnice itd. Tudi divjih jabelk se najde. Le škoda, da divji in leni Indijani toliko sadnega drevja pokončajo. Oni namreč iz lenobe polno drevo posekajo in na tleh sad oberejo, da le ni treba po drevji lesti; tudi zažgejo večkrat hoste, ker radi velik ogenj gledajo. Tu v nižji Minesoti ni Indijanov, so se že

precej daleč zgor umaknili, le redko se kateri prikaže, kateri je ves podoben ogerskim ciganom. — Rib in povodnih tičev je brez števila, po planjavah fazanov, v gojzdi sern, raznih jelenov, v zgornjih krajih na meji bivolov cele čede. O poljskem pridelku se v Pircovih bukvah pri Indijanih lepe reči berejo (ki jih je Danica pred nekaj časom že popisala Vr.). — Ker je Minesota še tako mlada, in maloobljudena, se vé, da kmetija slabo napreduje. Ko naselnik pride in si novo domovje zbere, koliko truda ga čaka, da se vrná vsaj toliko, da sebe in živino čez zimo preživi in podstrešuje, toraj ni čuda, ako se na njih njivah vsakih pet korakov seženj visoko nad tlemi stari štorovi vidijo, kateri trohonenja čakajo; ni čuda, da imajo naselniki po vertih mesto zlahtnega sadja hrastje, akacije ali lipe. Redko se vidi kako sadno drevo, še tukaj v mestu skoraj nič ni. Kakor je podobno, se ne menijo ljudje veliko za sadje. Po mestih in večih selih se pečajo s kupčijo, z barantijo, z rokodelstvom in drugimi špekulacijami, le tri ali štiri verte sem tu vidil nasajene z jablanami, češpljami, češnjami, breskvami, hruškami, ktere lepo odganjajo; po deželi pa kmetom menda ni mar za sadjorejo, ljubše ali tudi potrebnije jim je si travnike in njive snažiti. Sploh se pogreša pridnost, kajti naselniki, naj rečem večina, so revni prišli v Ameriko in so delali marljivo od začetka, toda ko so si nekoliko opomogli, zadisalo jim je ložeje življenje, in iz tega ga ni razločka, vsaj po obleki ne, med bogatim kupcem in kmetom, ne med imenitno mestujanko in priprosto kmetico, ena je bolj našopirjena ko druga. Peša pa tudi vspešni začetek zaradi pomanjkanja in prevelike dneve delavcev, ker vse od 18—45 leta, če so kolčikaj zato, k vojakom poberejo; da bi pa ženske kaj več delale, kakor se v zato narejenem stolu učkale, to bi bila grozna sramota, vsaj jest tako sodim, ker nisem še vidil ženske na polju razun samo tréh iz nov. Jorka gredé. — Ni dolgo tega, smo se peljali po železnici 9 milj (3¹/₂ ure) daleč v Anthony-Fallo, od koder smo nazaj šli peš po drugi poti čez Mineapolis, memo slapa Mine-há-ha, skozi Fort Snelling (terdnjava vojaška) in Mendoto in po ti poti sem premišljeval obdelavo polja. Ravno čas žetve je bil in vidil sem, kako se pšenica žanje — al ne žanje — seče. Pri enem kosu, ki je bil tako velik, da se je komaj konec vidil, smo postali in gledali, kako se pšenica žanje. To gre tako naglo, da bi ne verjel, ko bi se sam ne prepiral, da se kos pšenice tako velik, ko naše Studenske lipice (travnik, ki meri 10 oralov), še prej ko v enem dnevu pospravi. Dva konja, mašina, in štirje možje: pa je spravljeno vse. Ravno tako se seno seče, samo da so 3 ljudje dovolj, če jih je pa več, gre delo toliko hitreje spod rok, ker drugi grabijo. — Podzemljice, turšica, fežol, tudi oves, to bi Kranjec rekel, da je vse lepo in predobro, vendar tukajšnji farmer (kmet) pravi: letos nam je suša veliko škodvala. (Konc. nastl.)

Iz št. Pavla v severni Ameriki je 24. vel. trav. t. l. pisal g. misijonar Buh svojemu prijatlu v. č. gospodu Jerneju Rejcu. Naj nekoliko iz pisma posnamemo:

Nadjal se boš, pravi gosp. Buh, da Ti bom popisoval Indijane, pa čudil se boš, ko povem, da do zdaj še nisem videl pravega divjaka razun fotografiranega. Prečast. škof Tomaž Grace so pregovorili g. Pirca, da so me v št. Pavlu pustili, da jim podučujem tiste bogoslovce, ktere so zbrali za svojo školijo, in še le po doveršenji tega posla upam vnanji misijon nastopiti.

Dela v misijonih mora pač dovolj biti, to se razvidi iz tega, ako povém, da so krivoverci samo tukaj v št. Pavlu 16 cerkvá natrosili, katoliški ali naše sv. vere pa ste samo dve (in pa kapelica pri sestrah sv. Jožefa). V stolni cerkvi sv. Pavla opravljajo Angleži in Francozi Božjo službo, v nemški cerkvi vnebovzetja M. B. pa Nemci.

Akoravno pa imajo krivoverci tolikanj cerkvá in jih še zidajo, vendar hvala Bogu! je čez polovico prebivavcev katoliških; da se pa tudi med katoliškimi nahajajo nekteri

kosmati, naj preča tale dogodba. Bil sem poprejšnji mesec poklican k nekemu bolniku, da bi ga šel mečit; živel je namreč v hudem sovraštvu s svojim bratom. On sicer ni rekel, da bi ne hotel prejeti sv. zakramentov, ali da bi se z bratom spravil, od tega ni le besede mogel slišati. Pri-govarjali so mu tudi njegovi znanci, pa vse zastonj. Jaz sem ga opomnil, da naj posnema zgled Kristusov, ki je za svoje svražnike na križi molil, akoravno so ga križali. Pa zaverne mi jo: Jezus ni odpustil svojim sovražnikom, ampak razkropil jih je po celem svetu in njih mesto pokončal. — Akoravno sem mu dokazoval, da to se je samo zavoljo tega zgodilo, ker so Judje Jezusa zaverili in si nesrečo sami sebi vošili in nakopali, ter pred Pilatom vpili: „Njegova kri naj pride na naše otroke,“ vendar je bil moj trud zastonj; rekel mi je, da ga s tem pogovarjanjem hočem umoriti, in da, ko bi tudi sam papež k njemu prišel, ne bi drugač govoril. Rajši bi mi bil dal ta človek vse svoje premoženje, kakor pa svojo dušo, da bi jo bil mogel z Bogom spraviti. —

Vidiš torej, predragi moj brate v J. K., da pri tolikanj krivih verah in pa marsikterih zastaranih siraših mora duhovni pastir sam dobro vterjen biti, da ne odpade, ko poskušnja pride.

Morebiti bi rad zvedil, kako se mi godi tu na uovem sveti? Reči moram, da sem zadovoljin s svojim stanom in se mi dobro goi, hvala Bogu! Akoravno pa me preč. škof radi imajo in me s potrebnimi rečmi preskerbljujejo, vendar želim, ako je Božja volja, berž ko mogoče iz št. Pavla v misijon se podati, in si kako drobtinico za večnost s pomočjo Božjo prisluziti.

Prišel sem z izročeni mi tovarši sv. Rešnjega Telesa teden srečno v št. Pavel ter jih izročil prednikom. Tudi menim, da se bojo tisti, ktere so mi škof zdaj izročili, toliko še to jesen izurili, da bojo posvečeni za duhovne. Potem če Bog dá, se lotim misijonstva; prosí, da mi Bog pospeši trud, s tem se lahko sam vdeležuješ misijonskega zaslužnja. Zastonj je delo, ako ni blagoslova iz nebes.

Ako bi kdo rad vedil, ali bi mu bilo dobro sem priti, rekel bi mu jaz, da zdaj je na morji silo nevarno zavoljo sovražnih bark; tudi se še ne vé, kaj bo z vojsko: skor vsak dan jih na tavžente pobijejo. Prihodnji mesec hoče Abraham Linkoln, predsednik zedinjenih deržav, nabrati pol milijona vojakov, od 18. do 45. leta morajo iti na ogled vsi, kteri imajo deržavne pravice, ali pa kupiti zase družega moža. Da pa zavezniki, t. j. sovražniki, enako delajo v tudi v svojih si prilastenih deželah, to je gotovo. Strašna torej je ta reč: že postaran možak mora pustiti ženo, otroke in zemljišče, tako kot mlad fantalin pri 18 letih; celó duhovni niso oproščeni, temuč morajo se odkupiti s 300 dolarji. Denar je pa tako neveljaven, da se namesto 100 gld. v zlatu lahko dobi 270 gld. v papirji. Očitno je tedaj, da je vse drago. Zemljišča se sicer lahko dobivajo in po ceni, pa kdor se hoče dobro živiti, mora pridno delati; če ne, mora pri vsem tem stradati, naj ima tudi veliko zemlje v lasti.

Ubogi starček preč. g. Pirc še vedno trudi v svojem misijonu, ravno pred kratkim so se vrnili od svojih Indijanov v Krov-Ving, pa zopet se pripravljajo še na druge indijanske postaje. Jako močno so vneti za Indajane; Bog jim poplačaj njih trud!

Preč. škof pravijo, da težko bi bilo Indijane v pravovernike spreobrniti, ako se ne začne pri otrocih z ukom in izgledom (tedaj šole.) J. Buh.

Napis: Rev. Josef Buh

Via St. Paul
Bremen or Hamburg, Minnesota
New-York North-America.

Care of R. Bishop T. Grace.

Gorska cerkev blizu sv. Petra ob Mariboru, zdaj prenovljena, je bila pretečeno nedeljo slovesno blagoslovljena. (Več prihodnjič. Vr.)

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Tvarinarstvo ali materializem — kaj je to? — Mnogi ljudje sedanjih časov živali, zveri, rudo in blato sami k sebi v naročje povzdigujejo, ali pa sami sebe k živini in v blato znižujejo in se po sili hočejo zavreči, v nič djati. Živinstvo, tvarinstvo, perstenstvo jim je vse, duša pa nič. Zakaj? Zato, ker se zavoljo svojega poživinjenja bojé sodbe, in bi radi dušo utajili, pa Božje razodenje v nič djali. Štruca pa ravno zato pobijejo, ker v germ glavo vtakniviš meni, da ga lovci ne vidijo in torej ne beži; ravno tako se godi tistim, ki svojo pamet v germ poživinjenja skrijejo in menijo, da jih zato od pravičnega Boga grešnikom zažugani večni ogenj ne bo dosegel.

Taki tvarinarji n. pr. vsako kost, ki jo globokeje v zemlji zalezejo, radi razlagajo za okostje človeškega trupla in pravijo, da to je še iz predadamovih časov, in prav veliko družih neslanih reči žvekajo, zato ker niso do korenine učeni, ampak le poveršnjiaki. Druge misli pa je novi rektor dunajskega vseučiliša, dr. Hirtl, prvi anatomikar v Evropi. Le-tá je v svojem nastopnem govoru malika materialistiskega s kladvom učenosti tako po glavi počil, da ga je vsega razdrobil, in so mu vsi pametni hvalo pokali; mališki prijatli pa so med pihanjem in sicanjem po nekterih dunajskih časnikih znane baže malikove šibre zbirali in jih skupaj klejali. V svojem prvem učenju potem je Hirtl zavrnil tiste, ki z okamelimi človeškimi kostmi kdo vé kaj hočejo dokazati? Spričeval je, da še nikoli niso bile okamelne človeške kosti najdene, in kjer so jih menili najti, se je skazalo, da so bile iz mlajši dobe, ali da človeške kosti celo bile niso. Dozdevno hrodje, ki so ga našli v apneniku v Guadelupi, je bilo že v historičnem času onodod pokopano. Kost cimerškega kralja, Teutobuchus rex, ki so jih zasačili v Pirenejah, so se skazale za kosti predpotopnega mamuta; sicilske rebrovja „nebonapadajočih“ velikanolov so bile spoznane za ostanke povodnjega konja; sloveče kosti tistega človeka, ki so ga poprejšnje stoletje našli sredi apnenika, pa so se razodele za kosti velikanskega salamandra ali močerada. — Tako se vselej na zadnje skaže, da razodenje Božje nikoli ni v nasprotju s pravo in vkoreninjeno učenostjo; le samo poveršnjiaki nahajajo tako nasprotje, kakor se tudi mojstru čuku pri nar bolj belem dnevu vse gosta tema zdi. Neki dunajsk časnik meni, da Hirtl je pri vsem tem še zmiraj zadosti „liberal“; vender pa menimo, da gospod, ki tako piše, gre proti pravi poti, akoravno bi se mu še kaj pogrésalo.

Moškovski časnik piše: „Francija in Italija, ako ste se res zavezali, da nikogar ne dopustite v papeževih deržavah posredovati, ste se polakomnili pravice, ki gre vsi katoliški Evropi. Pritaknjenje Rima k novi Italii bi razderlo red, ki terpi že deset stoletij, in z njim samosvojnost glave katoliške Cerkve.“ Tudi prusovska „Kreuz Ztg.“ Bizmarkov časnik v Berlinu, pravi, da vsi so prepričani, da se papeštvo ne more prepustiti skrivnim pogodbam dveh vlad, kterih ena je negotova prijateljica, druga pa očitna sovražnica svetega Stola. Ta časnik imenuje francosko politiko zvijačno in sleparsko. —

Kar je Napoleon že davno želel, temu zopet zarija berlí, namreč vesoljnemu shodu ali kongresu, na katerem naj bi se zmedeni politički štrakeljni poravnavali. Zdaj se Napoleon neki celo kuja in ne bo v ta namen nič več storil, dokler ga druge vlade ne bodo prosile. O tako imenovani alianci je vse tiho. O snidu rusovskega in francoskega cara se precej živo beseduje; tudi Prusija se nekako Parizu bliža, Bizmark je bil že ondi. Čudno je da Prusija Avstrii herbet kaže, kolikor more, odkar je več ne potrebuje, ako je časnikom verjeti.

Zaveza med Francijo in Italijo 15. kim. napravlja veliko vrenje na Laškem, in sreča, če se bo rogovilstvo od-

vernilo. Macini šunta Lahe, da po zvezi bo Francija Italij zopet kosce Italije dala. Preselovanje kraljevega sedeža iz Torina v Florencijo je k temu kakor nalašč pravi ogenj v laških homatijah. Že vpijejo Lahoni zoper kralja, in njegov grb so že z blatom ometavali ter žugali pregnati savojsko kraljevo deržino.

Po Rimu se glasi, da papež, prejden odgovore na izročeno franko-italijansko pogodbo, se hočejo posvetovati s katoliškimi državami, da zvedo za gotovo, kaj one namérjajo. Avstrija da je neki že odgovorila, prav tako, kakor želijo katoličani; rekla je, da ne bo nikoli nobene zaveze poterdila s Francijo, ktera ne bo določila, da se mora vse do zadnjega papeževi državi nazaj dati. Razlog, ako tudi o veri molčimo, je ta, ker bi se potlej tudi Benedke ne mogle ohraniti, in ako vstane rovarstvo na Kapitoliju, bi zavrelo rogovilstvo po vsi Evropi. (Arm.)

V Rimu v cerkvi sv. Ignacija je 27. kim. kardinal penitencijar Cagiano kerstil in birmal enega mahomedana in dva juda, katerih eden je iz Carigrada, drugi iz Soluna. — 18. kim. pa je bila v stolnici sv. Petra za blaženo razglašena Marjeta Alakov iz reda Marijega obiskovanja.

V Amsterdamu na Holanškem, kakor pišejo iz Pariza v „Arm.“, so imeli une dni „filosofi“ zavolj učenostnih zadev svoj shod. Bili so pa ti „filosofi“ framasoni ali mavtarji, ki so kar močno kričali zoper Napoleona in celo Francijo so huj-kali, da naj samovlado razkličejo v Parizu, pa da naj Holandezi in drugi narodi orožje zgrabijo, v Francijo vdarijo in Bonaparta preženejo!

Dve sto francoskih duhovnov, ki so bili v Rimu, je imelo 8. t. m. zastlisanje pri sv. Očetu. Naznanili so jim veliko veselje zavolj tega, ker so obdani s tolikim številom duhovnov, ki jih tolikanj ljubijo, in potem so pristavili, da živimo v stoletju vojskovanja in bojevanja, ob katerem je silo veliko na tem ležeče, da se vsak katoličan skazuje serčnega in neprestrašenega branivca Cerkve in pravice, da vst ne pozná barantanja s krivico, in da Cerkve ne more pogodb delati zastran načelstev: da je tedaj treba s serčnostjo mlatiti vsaktero zmoto. Njih besede so napravile velik vtis. —

Blizo novega Jorka na lepem homecu so blagoslovili oo. pasionisti nov samostan. Noben človek bi ne bil mislil kaj takega pred 10 leti. Ta naprava bo gotovo silo veliko pripomogla k razširjanju katoličanstva po novem Jorku in na okrog, ker dobri mnih pasionisti se pečajo nar bolj z dušnim pastirstvom in obhajajo misijone, kjer koli so povabljeni. Kraj, kjer novi samostan stoji, se imenuje Hoboken in ima naj prijetniši razgled po novem Jorku. (New. Jork. Ktz.)

V Mehiki je naj veči del cesarstva že v miru. Cesar Maksimilijan se čvrsto obnaša; kamor cesar in cesarica prideta, povsod si kar precej serca pridobita. Dežela rodi vse cropejsko sadje in zelenjav, pa tudi rastline z vročega obnebj.

Lesniki, jabelka in lesnik“c.

Vredništvo „Armonie“ torinske je poslednje dni poslalo 10.000 frankov nabranih darov za sv. Očeta. — Red sv. Frančiška Asiškega šteje zadnji čas 200,000 moških oseb, ženski red 300,000 sester. Obsega pa 252 okrajin ali provincij in ima 26.000 kloštrov, izmed katerih je 5 v Palestini in 30 v turskem cesarstvu. Dal je red sv. Cerkvi sedem papežev in trideset škofov. Čez osemdeset cesarjev in cesaric, kraljev in kraljic je bilo v tem redu, verh slave, da je imel tri tisoč svetnikov ali blaženih, izmed katerih je 1700 mučencev. — Kdo si vé, kateri „italianissimo“ je imenoval Benečijo „una morta che vive — mervto, ki živi?“ „Armonia“ bistroumno pravi, da to je prav živo nasprotje od Torina, ki se mora imenovati „una viva che muore — živa, ki umira!“ Boljši je,

da je kdo imenovan mertev, pa živi kakor Venecija kot da bi bil imenovan živ, pa umira kakor Torin.

V Železnikah so 17. t. m. zakopali cvetico ljub. duhovnice, semeniskega duhovna g. Matevža Lotriča, ki je po 12dnevni bolezni za vročino umerl domá v Železnikah. Osameli ste revni mati in sestra in zgubili veliko podporo za bodočnost. — Kako so ranjcega radi imeli zavolj njegovega blagega življenja, pokazalo se je na pokopališču. Prišli so ga bili pokopat sami prečastiti gospod kanonik in semineški vodja Jan. Nep. Novak, počastilo ga je obilo duhovnov iz obližja in vsi sošolci, da je bilo 33 spremnikov samo duhovskega stanú, koliko pa drugih ljudi. Vsa polna je bila cerkev pri biljah, pri peti sv. maši, ki so jo služili gospod vodja, in pri pridigi, ki so jo imeli prečastiti g. stolni korvikar Dragotin Heidrih, kateri so mu pridigovali tudi na novi maši pred dvema mesecema. Tolažilo za užaljeno mater bodi to, da je ljubi sin Matevž odšel premnogim težavam in britkostim, ki tudi duhovski stan zadevajo, zlasti sedanje čase, in pa da je ves nedolžen in kakor Gospodov mašnik v večnost šel. G.

Na Skaručini, kakor se sliši, bodo prihodnjo nedeljo svojo petdesetletnico ali zlato mašo obhajali prečastiti teržaški korar in dekan gosp. Peter Aleš, ki so pred 50 leti ravno to nedeljo in v ravno ti cerkvi imeli svojo novo mašo. Gospod petdesetletnik so rojeni v Vodichah 30. roznika 1786, posvečeni so bili 12. vinotoka 1814.

Zvezdice.

Biserček v krono Marije Device. Ena zmed naj lepših lastnost pri katoličanih je, da s tako posebno vneto časté Mater Zveličarjevo Marijo. Ali ginljivo je slišati, da dostikrat tudi drugoverci serčnega spostovanja nebeski Dobrotnici ne kratijo; marveč nekteri celo goreče po njeni mogočni pripomoči in predprošnji hrepenc. Tako n. pr. je nedavno pisavcu teh verstic neka oseba pripovedovala, da ste v njenem kraju dve protestanski ženi letos že dvakrat romale blizo dva dni dalje na slovečo božjo pot k Marii v Lokavi. Niste zamogle nek potem doma dosti dopovedati, kako jima je tam dopadlo, kako vneto ste pred Marijinim altarjem lahko molile, kako težko se zopet ločile od tam, in pri odhodu še dve sv. maši plačale. Ko jima pa neku katoličanka na nju pripovedovanje pravi: „Kaj pa hodite vi luterani k Marii na božjo pot, ker ne verujete nanjo?“ ji ena zmed nju odgovori: „„Sej sve jo pa midve vender le priserčno prosile, naj se ona tudi nas usmili in nas ne zaverže!“ — Upajmo, da tako terdna vera gotovo ne bo ostala brez sadú. Sej kdor resnice iše, jo tudi najde. R. P.

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofii. Gosp. Jan. Celar, fajmošter Podlipo, je dobil svibensko faro. Podlipa je torej 17. t. m. razpisana.

Darovi za sv. Očeta.

G. T. Z. „Pri Vašem sv. Obhajilu, o sv. Oče, zdihljej tudi za nas!“ 10 gld. — Duhoven edini cekinček, ki mu je drag spomin od ranje. domačega fajm., s pristavkom: „Blagoslovite me, sv. Oče! da bi mogel vredno, zbrano in pobožno maševati, moliti in druge svetosti opravljati.“ — „Ut mimicos Ecclesiae tue humiliare digneris — da sovrážnike sv. Cerkve ponižaš!“ 1 gld. sr. — „Bog daj in ohrani ljubo zdravje na blagoslov sv. Očeta 2 gold. 32 kr. — Deržina prosijoč blagoslova za zdravje ljubih otročičev 1 gold.